

Prometre és gratis: auditoria dels programes

Investigació política i auditoria de programes 2019–2026 · tall:
19/10/2026

Autor i responsabilitat editorial: Josep Guirao · informacions.ad

1. La promesa, el Butlletí i la vida real

A Andorra les campanyes electorals solen presentar els programes com inventaris d'intencions, però l'auditoria pública exigeix un inventari de resultats. Els grans titulars del 2019 i del 2023 —habitatge digne, millors salaris, reforma democràtica, pensions, transparència, relació amb Europa — tenen un tret comú: és fàcil repetir-los durant la campanya i extraordinàriament difícil distingir, tres anys després, què s'ha realitzat i què només s'ha anunciat. Aquesta investigació renuncia al còmput cosmètic. Obrirem cada promesa com si fos un expedient: document original, data, titular de competència, acte formal, pressupost, execució i resultat ciutadà. Els partits no tenen tots el mateix poder; per això, tampoc no poden rebre la mateixa qualificació per no haver construït un pis o no haver aprovat una llei.

La promesa d'un govern s'ha d'avaluar per les actuacions que controla. La promesa de l'oposició, per la coherència entre el seu programa, les iniciatives formulades, les negociacions, el sentit del vot i les alternatives viables. Quan un acord necessita majoria parlamentària i la proposta és rebutjada, no és correcte escriure «no ha fet res». Però tampoc és correcte proclamar-la «promesa complerta» perquè existeix una roda de premsa o una proposició de llei registrada.

2. La metodologia: vuit fases, sense sumes tramposes

La classificació dels compromisos és **COMPROMÍS IDENTIFICAT, INICIATIVA PRESENTADA, LLEI O ACORD APROVAT, DOTACIÓ**

PRESSUPOSTÀRIA, ADJUDICAT, EXECUTAT / EN SERVEI, IMPACTE ACREDITAT i PENDENT / REBUTJAT / INTERROMPUT. No són esglaons automàticament successius en totes les polítiques. Una llei pot produir efecte sense despesa de capital; una infraestructura necessita recepció i servei. Un crèdit de 35 milions, una adjudicació i una mateixa factura no són tres realitzacions independents.

Per construir un percentatge de compliment polític, primer cal disposar d'un univers complet i reproduïble: totes les promeses literals de cada programa, identificadors únics, períodes i terminis, govern amb competència, graus i proves. Aquest univers no està encara tancat. No assignem aquí percentatges generals de compliment a DA, PS, Concòrdia, Liberals, Acció o Andorra Endavant. El 86,1% de portada només mesura el progrés de redacció dels 36 capítols.

3. Demòcrates i els seus aliats: la diferència entre política pública i balanç electoral

El programa general del 2023 de DA i els seus socis declarava l'habitatge una prioritat. Demòcrates havia anunciat superar 50 milions d'euros d'inversió en habitatge assequible. El 7 de maig del 2026 es van aprovar 35 milions addicionals per ampliar el parc públic (24 vots favorables, cap contrari i 3 abstencions). El juny, el Govern va comunicar que el parc públic arribaria aquell any a 266 pisos després de la incorporació a gestió dels 44 de Borda Nova I, però l'adjudicació d'aquests pisos tot just s'activava. També anunciava la projecció de prop de 500 habitatges després de les obres i un objectiu d'uns 650 si prosperaven noves adquisicions. **No s'han acreditat encara tots els pagaments necessaris per concloure la inversió prometuda ni 266 lliuraments de claus.** Una estimació de parc, una unitat cedida a gestió i una família allotjada són fets diferents.

Per al salari mínim, la candidatura de DA va prometre avançar fins al 60% del salari mitjà. El Govern va elevar el mínim a 1.568,67 euros mensuals l'1 de juliol del 2026. L'increment està documentat. Falta la comparació oficial

homogènia amb la mitjana salarial de referència i el termini exacte promès per atribuir l'etiqueta «complet». No és adequat comparar-lo amb el salari medià quan la promesa parla de mitjà.

El Govern també pot exhibir lleis i reformes reals. Però una llei d'habitatge que entra en vigor el 2027 no equival a un efecte econòmic ja observat el 2026. La Llei 11/2026 de lloguers 2027–2030 es va aprovar el 4 de juny per 16 vots a favor de DA i CC i 11 en contra de Concòrdia, PS i AE. S'ha de classificar com a **decisió legislativa executada i impacte pendent**, no com a mercat de lloguer ja resolt. Igualment, un projecte de llei de promoció privada d'habitatge presentat el 7 d'octubre no s'ha de registrar com una llei aprovada.

Fonts originals: [programa 2023 DA](#) (IF0014), [programes 2019 i 2023](#) (IF0332), [crèdit 35 M€](#) (IF0321), [Borda Nova I i parc 266](#) (IF0015), [salari mínim 2026](#) (IF0054), [Llei 11/2026](#) (IF0046).

4. El Partit Socialdemòcrata: alternatives de govern i feina parlamentària

La candidatura PS–SDP de 2023 proposava almenys 80 milions en quatre anys per a parc públic, un índex de preus, registres i reserves urbanístiques de 10–20% en determinats projectes. La candidatura no va formar govern i, per tant, seria erroni presentar aquests 80 milions com una despesa que tenia capacitat d'executar. El seu programa es pot sotmetre, això sí, a una prova de viabilitat: nombre potencial de pisos, sòl disponible, cost de promoció, fonts de finançament i calendari.

El 7 d'octubre de 2026, el grup Socialdemòcrata va registrar una proposició per regular les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús, amb termini de criteri del Govern fins al 28 d'octubre. Està registrada, no aprovada. El 4 de juny, les sis reserves d'esmena socialdemòcrates al règim d'arrendaments van ser rebutjades i el grup va votar en contra del text final. Això és una activitat legislativa comprovable i un desenllaç diferent del compromís material d'habitatges lliurats. En pensions, la promesa de garantir una pensió mínima equivalent al salari mínim després de 37,5 anys cotitzats

requereix proposta articulada, memòria econòmica i contrast CASS. Tampoc no es pot imputar al PS la no execució directa per no haver governat.

Fonts: [programa PS–SDP 2023](#) ([F0170]), [registre d'iniciatives 07/10/2026](#) ([F0172]), [votació 04/06/2026](#) ([F0046]).

5. Concòrdia: propostes formals rebutjades i obligacions a les administracions on governa

Concòrdia va prometre revisar el mecanisme electoral parroquial, una política restrictiva temporal sobre certes inversions immobiliàries estrangeres, instruments de governança i una posició específica sobre l'acord amb la UE. La reforma de candidatures unipersonals parroquials va ser rebutjada el 19 de març de 2026 per 17 vots a 11. Un vot negatiu de la majoria no converteix en inexistent la iniciativa, però sí n'impedeix el compliment legislatiu. La seva proposta sobre transparència de societats públiques i parapúbliques va ser registrada el 7 d'octubre: és una nova iniciativa, pendent de criteri del Govern, no una llei vigent.

El fet que Concòrdia participi en coalicions comunals obliga també a obrir el capítol de la gestió. El govern d'Enclar, a Andorra la Vella, integra actors de Concòrdia, PS, Som Veïns i independents. Al programa Reviu hi ha una acció creada i una primera adjudicació de rehabilitació documentada el 2026; el nombre de pisos acabats i ocupats exigeix confirmació. El projecte Terra Vella de 40–50 habitatges, impulsat durant el mandat, va quedar interromput després de la retirada de l'operador privat el 9 d'octubre de 2026. No és una promesa electoral de Concòrdia individualment ni un resultat atribuïble exclusivament a una sola organització: és una decisió i un resultat de la majoria comunal d'Enclar.

Fonts: programa Concòrdia ([F0180]), reforma electoral rebutjada ([F0013]), proposició transparència 07/10/2026 ([F0333]). Vegeu també el capítol 23 i matriu de seguiment d'Enclar.

6. Andorra Endavant: diferenciar la iniciativa pròpia dels resultats provocats per altres

El programa de 2023 d'Andorra Endavant defensava consultes, llistes més obertes, modificacions en nacionalitat, controls sobre activitat econòmica i oposició al projecte Grifols d'Ordino. La iniciativa electoral concreta que Concòrdia va portar a votació el 19 de març no era idèntica al model defensat per AE: que AE hi votés a favor no converteix la iniciativa en un projecte d'autoria seva ni prova que la seva proposta específica s'hagi aprovat.

El 25 de juliol de 2024 el Govern i Grifols van anunciar de mutu acord que no continuaria el centre d'investigació projectat. El desenllaç coincideix amb l'objectiu programàtic d'AE d'aturar-lo, però la decisió anunciada fou del Govern i de l'empresa i no acreditava causalitat atribuïble exclusivament al partit. El debat de la nacionalitat tampoc no es pot reduir a proclames: la Llei 8/2026 es va aprovar, però no va implantar els referèndums promesos ni la doble nacionalitat en els termes que alguns programes reclamaven. Cal auditar iniciatives, esmenes i votacions exactes.

Fonts: [programa temàtic AE](#) (IF0191), [acord Govern-Grifols](#) (IF0198), [tramitació nacionalitat 2026](#) (IF0334).

7. Acció i Liberals: els compromisos que canvien de mans amb les coalicions

Acció va defensar el 2023 un salari mínim de 1.400 euros, un règim de nacionalitat de 15 anys en determinats termes, una taxa sobre segones residències destinada a habitatge públic i altres reformes. El salari mínim nacional va superar els 1.400 euros el 2026; **l'objectiu quantitatiu existeix a la realitat**, però no hi ha prova que sigui atribuïble a l'actuació específica d'Acció. La reforma de nacionalitat de 2026 no va reduir a 15 anys el requisit ordinari general. La taxa específica sobre segones residències no pot donar-se per complerta perquè existeixi un impost

diferent sobre inversió estrangera immobiliària. Cal separar cada formulació.

El programa i les responsabilitats liberals de 2019 mostren una altra realitat: Andorra va esdevenir membre del FMI el 16 d'octubre de 2020, una fita verificable d'aquella etapa. La legislació de transparència del 2021 i la taxa turística del 2022 també són reformes normatives reals, sense que s'hagi de repartir automàticament tota l'autoria al partit Liberals o confondre entrada en vigor amb resultats de servei. Per atribuir un compliment a un programa cal recuperar compromís literal, acord de coalició i expedient legislatiu.

Fonts: [programa Acció](#) ((F0162)), [comunicat oficial salari mínim](#) ((F0054)), [FMI, adhesió 2020](#) ((F0335)). Dossiers 14 i 15 de la sèrie.

8. Governos comunals: el mateix examen per a l'oposició que mana a la parròquia

Una comparació que només investiga DA mentre dona per bones les promeses dels governs comunals alternatius seria una auditoria incompleta. A Escaldes-Engordany, Consens va culminar el Projecte Caldes i el va inaugurar el setembre de 2025: es tracta d'una actuació real, encara que el cost final i l'impacte necessitin examen. Els 34 habitatges previstos al Pessebre 60 continuaven pendants de prova d'entrega efectiva a 19 d'octubre de 2026. En el mateix edifici es va publicar una adjudicació directa complementària per als locals de planta baixa de 459.979,12 euros amb IGI, que tampoc no equival a pisos acabats.

A Sant Julià, el govern de Desperta Laurèdia exigeix la mateixa vigilància sobre Naturland, aportacions, patrimoni, obra pública i calendari d'habitatge. A Encamp, la concessió de SAETDE té compromisos futurs d'inversió de gran volum que no es poden comptar com a diners gastats el dia de la signatura. A cada Comú, la mateixa calculadora: compromís, pressupost, adjudicació, pagament i resultat social.

Fonts: dossiers comunals 19–25 i registres d'expedients i actes citats en els seus annexos.

9. La taula de compromisos contrastats

Una mostra contrastada de vint compromisos o actuacions inclou DA i els seus aliats, PS–SDP, Concòrdia, Andorra Endavant, Acció, Liberals i diverses coalicions comunals. No és una mostra aleatòria ni exhaustiva, i les competències dels actors són diferents: per això no permet construir un rànquing percentual fiable. Cal distingir una promesa literal, una iniciativa registrada, una llei aprovada, l'execució material i un resultat social només coincident.

El codi de resultat també diferenciarà tres sentits de «compliment»: (1) *material*: la mesura o servei existeix; (2) *institucional*: una llei o acord s'ha aprovat; (3) *activitat política*: el partit ha presentat o defensat una iniciativa. Només el primer i segon constitueixen execució institucional, i la seva autoria política requereix prova. Els resultats rebutjats no són una falta d'activitat parlamentària, però sí una proposta no convertida en llei.

10. El balanç que hauria d'exigir el país

Cada formació hauria de publicar, almenys una vegada l'any, un document amb totes les promeses numerades del programa, el compromís literal, l'estat, l'acció executada, els pressupostos i pagaments vinculats, la data, la font primària i una explicació dels canvis d'orientació. La mateixa obligació de rendició de comptes hauria d'assolir les coalicions, per impedir que els seus membres s'atribueixin individualment les victòries del conjunt i s'espolsin els fracassos compartits.

Les onze preguntes oficials annexes permeten reclamar les dades a Govern, Consell General, comuns, CASS, INH i partits. Una dada en blanc no es converteix en zero; un programa sense còpia original íntegra no pot donar lloc a un percentatge de compliment verificat. L'objectiu de l'capítol 36 serà lliurar un balanç definitiu de promeses auditables, documentades i pendants, amb dates i possibilitat de rectificació.

11. Conclusió editorial

Una promesa electoral no s'esborra perquè el partit hagi aconseguit els escons que buscava. És al contrari: en aquell moment neix el deute polític amb els ciutadans. L'any 2019 els partits van explicar què farien. El 2023 van tornar a explicar què farien. El 2026 els toca mostrar què han fet, què han bloquejat, què han ajornat i quant ha costat cada decisió. El Govern no pot presentar crèdits com si fossin claus entregades. L'oposició no pot presentar mocions com si fossin obres inaugurades. Els comuns no poden presentar projectes que han quedat sense operador com si fossin serveis en funcionament.

«Si prometre és gratis, la factura la paga qui espera. L'elector no necessita un altre eslògan: necessita un inventari, un calendari, les liquidacions i els resultats. I, sobretot, necessita saber qui tornarà a demanar-li el vot sense haver retut comptes de l'anterior.»

...

Referències pròpies de la sèrie: capítols 14–18, 23–26; programa general DA 2019 i 2023, programa PS–SDP 2023, Concòrdia 2023, Acció 2023, Andorra Endavant 2023; actes i publicacions oficials de Consell General i Govern entre 2019 i 19/10/2026. Material en curs: auditoria integral de totes les promeses i pagaments; dades d'impacte social individualitzat anonimitzat; votacions nominals i convenis de coalició complets.